

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з
науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни «Загальна психологія»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 23 Соціальна робота
спеціальність – 232 Соціальне забезпечення
освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»**

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	1	2	46	44	5	12	73	180	2

09.08.2023

**Тернопіль – ЗУНУ
2023**

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 23 – Соціальна робота, спеціальності 232 – Соціальне забезпечення, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.)

Робочу програму склала: доцент кафедри психології та соціальної роботи, к.психол.н., доцент **Бугерко Ярослава Миколаївна**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Соціальне забезпечення», протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності к.е.н., доцент

Галина КУЛИНА

Гарант ОП «Соціальне забезпечення» д.е.н., професор

Микола Стецько

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Опис дисципліни «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Дисципліна «Загальна психологія»	Галузь знань, спеціальність, ОПІ, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 6	Галузь знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни обов'язкова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 232 Соціальне забезпечення	Рік підготовки – 1 Семестр – 2
Кількість змістових модулів – 3	Освітньо-професійна програма – «Соціальне забезпечення»	Лекції – 46 год. Практичні заняття – 44 год.
Загальна кількість годин: 180	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота – 73 год. Тренінг, КППЗ – 12 год. Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин – 12 з них аудиторних – 6		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання вивчення дисципліни «Загальна психологія»

2.1. Мета вивчення дисципліни - забезпечення майбутніх фахівців соціального забезпечення теоретичними знаннями з загальної психології, озброїти вміннями і навиками визначення психологічного контексту в умовах практичної діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- формування уявлення про психічну активність як засіб відображення та
- перетворення навколишнього світу; аналіз закономірностей функціонування психіки;
- розширення світоглядного і професійного горизонту в результаті ознайомлення з розвитком психології як науки;
- ознайомлення з структурними компонентами психіки та їх взаємозв'язком;
- набуття студентами навичок пояснення і використання в практичній діяльності особливостей перебігу психічних процесів, функціонування психічних станів та прояву психічних властивостей.
- формування студентами навичок свідомого самоконтролю та саморегуляції власних психічних станів та поведінки.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- СК01. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави
СК13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.
СК14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

2.4. Результати навчання.

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з дисциплін «Психологія професійної діяльності»

2.5. Результати навчання

Формування даних компетентностей спричиняє наступні програмні результати навчання:

ПРН11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення

ПРН19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Психологія як система знань. Психіка як предмет психології.

Тема 1. Предмет психології як науки, її завдання.

Загальні принципи пізнання світу. Специфіка психологічного знання. Життєві і наукові психологічні знання. Особливості та можливості психології. Значення терміна «психологія». Психологія як наука про психіку і психічні явища. Історичні етапи розвитку психології. Предмет, цілі і завдання сучасної психології. Загальнопсихологічні категорії. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Психічні процеси: пізнавальні, емоційні, вольові. Психічні стани як характеристика загального стану психіки. Основні характеристики психічних станів: тривалість, спрямованість, стійкість, інтенсивність. Психічні властивості особистості: спрямованість, темперамент, здібності, характер.

Тема 2. Принципи, методи та місце психології у структурі сучасних наук.

Методологічні принципи психології (за О.М.Ткаченком): детермінізму, відображення, єдності психіки і діяльності, розвитку психіки, системно-структурний. Загальне уявлення про методи наукового дослідження. Універсальні та спеціальні методи психологічного дослідження. Основні групи психологічних методів: не експериментальні - спостереження, самоспостереження, бесіда, анкетування, аналіз продуктів діяльності. Експериментальні методи - природний і лабораторний експерименти, тестування. Експеримент як основний метод сучасної психології. Взаємозв'язок психології і сучасних наук. Основні галузі психології. Фундаментальні і прикладні галузі психології.

Тема 3. Становлення психології як науки.

Основні підходи до визначення історичних етапів розвитку психологічної науки. Етапи історичного поступу психології: міфологічний, філософський, науковий. Формування засад наукової психології. Культурологічний підхід у тлумаченні історії психології В.А.Роменця. Основні наукові школи та напрямки психології. Структуралізм, функціоналізм і гештальтпсихологія. Фройдизм, психоаналіз. Неофройдизм. Трансперсональна психологія. Біхевіоризм. Необіхевіоризм. Оперантний біхевіоризм. Когнітивізм. Гуманістична психологія. Психологічні концепції. Концепція Піаже: стадії розвитку інтелекту. Концепція Л.С. Виготського: теорія вищих психічних функцій.

Тема 4. Поняття про психіку.

Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Природа і механізми психічних явищ. Подразливість. Чутливість і відчуття, їхні властивості й основні відмінності у порівнянні з подразливістю. Поведінка як процес пристосування до умов зовнішнього середовища. Свідомість як вищий рівень психічного відображення. Основні функції психіки. Забезпечення адаптації до умов зовнішнього середовища — інтегративна функція психіки. Загальні проблеми походження психіки людини.

Тема 5. Психіка у філогенезі та історіогенезі: розвиток психіки тварин.

Розвиток психіки тварин. Інстинктивна поведінка тварин і стадія елементарної поведінки. Роль властивостей зовнішніх подразників у формуванні поведінки тварин, що знаходяться на рівні розвитку елементарної сенсорної психіки. Диференціація органів чутливості. Вчення І.П.Павлова про умовні і безумовні рефлексії. Стадія навичок і предметного сприйняття, її основні особливості. Стадія інтелектуальної поведінки. Основні особливості стадії інтелектуальної поведінки. Концепція Леонтьєва-Фабрі.

Тема 6. Походження і розвиток свідомості людини.

Поняття про свідомість. Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції. Я-концепція. Взаємозв'язок розвитку мозку і свідомості людини. Роль праці у формуванні і розвитку свідомості людини. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини. Поняття про вищі психічні функції в концепції Л.С.Виготського. Інтеріоризація. Поняття аналізатора. Співвідношення психічних явищ і роботи мозку. Теорія умовно-рефлекторного вчення І.П.Павлова. Основні функціональні блоки мозку, їхній зв'язок із психічними процесами і роль у керуванні поведінкою у теорії О.Р.Лурії. Проблема співвідношення фізіологічних і психічних процесів.

Тема 7. Неусвідомлювані психічні процеси.

Неусвідомлювані механізми і дії. Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів. Класифікація неусвідомлюваних процесів. Концепція неусвідомлюваної установки Д.М.Узнадзе. Значущість вегетативних компонентів для психологічних досліджень. Неусвідомлювані спонуки свідомих дій. Дослідження неусвідомлюваних процесів З.Фрейдом. Теорія несвідомого. Механізми витиснення й опору. Значення теорії З.Фрейда для лікування невротичних симптомів. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих і надсвідомих процесів. Ілюзії сприйняття, помилки установки, фрейдівські феномени.

Змістовий модуль 2. Сенсорно-перцептивна сфера особистості

Тема 8. Діяльність як основна форма активності особистості. Поняття про особистість. Активність особистості та її джерела. Активність і діяльність. Діяльність як суттєвий вид активності людини. Структура діяльності. Екстеріоризація та інтеріоризація дій як етапи розвитку та основна форма оволодіння діяльністю. Поняття про навички, вміння, звички. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика. Гра як провідна діяльність і її психологічні особливості. Учбова діяльність та її психологічна характеристика. Психологічна структура і зміст трудової діяльності. Творчість як самостійний вид діяльності.

Тема 9. Спілкування як між'суб'єктні взаємини. Поняття про спілкування. Значення спілкування в розвитку особистості. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування. Рефлексія, ідентифікація, стереотипізація. Сміслові бар'єри спілкування. Конфлікт та його види. Психолого-педагогічне спілкування, умови його ефективності. Соціально-психологічний тренінг спілкування.

Тема 10. Відчуття як початкова ланка пізнавальних процесів

Загальне поняття про відчуття. Відчуття як чуттєве відображення окремих властивостей предметів. Фізіологічні механізми відчуття. Поняття про аналізатори. Рефлекторний характер аналізатора. Види відчуттів. Інтероцептивні, пропріоцептивні і екстероцептивні відчуття. Контактні і дистантні відчуття. Поняття про модальність відчуттів. Основні властивості і характеристики відчуттів. Властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація. Абсолютна чутливість і чутливість до розрізнення. Абсолютний і відносний пороги відчуттів. Основний психофізичний закон Вебера-Фехнера. Сенсорна адаптація і взаємодія відчуттів. Поняття про сенсibiliзацію. Явище синестезії.

Тема 11. Сприймання: види та властивості.

Загальна характеристика сприйняття. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття. Сприймання як цілісне відображення предметів. Фізіологічні механізми сприйняття. Основні властивості сприйняття: предметність, цілісність, константність, структурність, усвідомленість, апперцепція, активність. Явище апперцепції. Поняття про ілюзію сприйняття. Основні класифікації сприйняття. Сприймання простору. Сприймання руху і часу. Механізми сприйняття часу. Фактори, що визначають особливості сприйняття часу.

Тема 12. Пам'ять: теорії і закономірності функціонування.

Визначення і загальна характеристика пам'яті. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення. Проблема пам'яті в гештальтпсихології, в дослідженнях представників біхевіоризму і психоаналізу. Фізіологічні основи пам'яті. Основні процеси і механізми пам'яті. Основні види запам'ятовування: довільне і мимовільне. Заучування. Поняття про мнемічну діяльність. Осмислене і механічне запам'ятовування. Відтворення як процес відновлення образу. Пригадування. Впізнання. Явище ремінісценції. Поняття про амнезію. Класифікація основних видів пам'яті.

Тема 13. Уява і творчість.

Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Уява та об'єктивна дійсність. Уява і творчість. Види уяви. Мрія і практична діяльність. Аналітико-синтетичний характер процесів уяви. Способи синтезування, які забезпечують виникнення образів уяви. Фізіологічні основи уяви. Идеомоторні рухи. Індивідуальні властивості уяви. Розвиток уяви.

Тема 14. Мислення та інтелект

Поняття про мислення. Мислення і чуттєве пізнання. Мислення і мова. Соціальна природа мислення. Фізіологічні основи мислення. Форми мислення: поняття, судження та умовиводи. Формування понять у процесі навчання. Мисленнєві операції та їх характеристика. Аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, абстрагування, узагальнення, класифікація та систематизація. Мислення і розв'язування задач. Види мислення і його індивідуальні особливості. Поняття про інтелект та основні підходи до його вивчення.

Тема 15. Увага як форма організації психічної діяльності

Увага як психічний феномен. Основні характеристики уваги. Фізіологічні механізми уваги. Основні види уваги. Мимовільна увага і фактори, що її спонукають. Особливості довільної уваги. Соціальні фактори довільної уваги. Післядовільна увага. Характеристика властивостей уваги. Психофізичні характеристики уваги і її основні умови. Відволікання і його фізіологічні основи. Удавана і справжня неуважність.

Змістовий модуль 3.

Регулятивна та інструментальна функція психіки

Тема 16. Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток. Поняття про особистість в психології. Теорії особистості (З.Фрейд, К.Юнг, А.Адлер, К.Горні, Г.Мюррей, К.Левін, А.Маслоу, К.Роджерс та ін.). Поняття про інтереси та їх види. Переконавання та ідеали особистості. Поняття про установку. Цілі особистості та рівні її домагань. Самооцінка та Я-концепція особистості.

Тема 17. Поняття про волю і вольову поведінку.

Поняття про волю. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність. Вольовий акт і його структура. Вольове зусилля. Психологічний аналіз боротьби мотивів та прийняття рішення. Вольові якості особистості та їх розвиток. Завдання виховання та самовиховання волі. Вікові та індивідуальні особливості волі.

Тема 18. Емоції і почуття: їх роль в житті людини.

Поняття про емоційне реагування. Види емоційного реагування: емоційний тон відчуттів та вражень, власне емоції, афект, настрій, стрес, почуття. Фізіологічні основи емоцій. Роль емоцій в житті людини. Характеристика різних емоцій. Емоційні властивості людини. Загальне уявлення про почуття. Характеристика різних почуттів.

Тема 19. Проблема типу темпераменту.

Поняття про темперамент. Фізіологічні механізми темпераменту. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика. Основні властивості темпераменту: сенситивність, реактивність, активність, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія, емоційна збудливість. Роль спадковості в походженні властивостей темпераменту. Проблема мінливості темпераменту. Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності. Темперамент і індивідуальний стиль діяльності. Індивідуальний підхід до осіб з різними типами темпераменту.

Тема 20. Природа і сутність характеру.

Поняття про характер. Вияв характеру. Структура і риси характеру, його цілісність. Характер і спрямованість особистості. Спадковість і характер. Зв'язок характеру і темпераменту. Формування характеру. Урахування особливостей характеру у індивідуальній та навчально-виховній роботі.

Тема 21. Здатки та здібності людини.

Поняття про здібності. Здібності, знання, уміння й навички. Характеристика видів здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Структура здібностей: уважність, чутливість, спостережливість, кращі якості мислення, пам'яті, уяви, волі та почуттів. Структура спеціальних здібностей. Наукові, педагогічні, математичні, технічні, літературні, музичні та ін. здібності. Якісна і кількісна характеристика здібностей. Аналіз тестової методики для визначення коефіцієнта розумової обдарованості. Умови розвитку здібностей.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Загальна психологія»
(денна форма навчання)**

Перелік тем	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КППЗ	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль 1. Психологія як система знань про психіку</i>						
Тема 1. Предмет психології як науки, її завдання.	2	2	2	1	4	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 2. Принципи, методи та місце психології у структурі сучасних наук.	2	2	4			
Тема 3. Становлення психології як науки.	2	2	2			
Тема 4. Поняття про психіку.	2	2	2	1		
Тема 5. Психіка у філогенезі та історіогенезі: розвиток психіки тварин.	2	2	2			
Тема 6. Походження і розвиток свідомості людини.	2	2	2			
Тема 7. Неусвідомлювані психічні процеси.	2	2	4			
<i>Змістовий модуль 2. Сенсорно-перцептивна сфера особистості</i>						
Тема 8. Діяльність як основна форма активності особистості. Поняття про особистість.	2	2	3	1	4	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 9. Спілкування як між'суб'єктні взаємини	2	2	4			
Тема 10. Відчуття як початкова ланка пізнавальних процесів	2	2	4	1		
Тема 11. Сприймання: види та властивості.	2	2	4			
Тема 12. Пам'ять: теорії і закономірності функціонування.	2	2	4			
Тема 13. Уява і творчість.	2	2	4			
Тема 14. Мислення та інтелект	2	2	4			
Тема 15. Увага як форма організації психічної діяльності	2	2	4			
<i>Змістовий модуль 3. Регулятивна та інструментальна функція психіки</i>						
Тема 16. Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток.	4	4	4	1	4	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 17. Поняття про волю і вольову поведінку.	2	2	4			
Тема 18. Емоції і почуття: їх роль в житті людини.	2	2	4			
Тема 19. Проблема типу темпераменту.	2	2	4			
Тема 20. Природа і сутність характеру.	2	2	4			
Тема 21. Задатки та здібності людини.	4	2	4			
Разом	46	44	73	5	12	

5. Тематика практичних занять з дисципліни «Загальна психологія»

Змістовий модуль 1. Психологія як система знань. Психіка як предмет психології

Практичне заняття 1

Тема. Предмет психології як науки, її завдання.

Мета: забезпечити оволодіння студентами основними категоріями психології, окреслити її та цілі і завдання.

Питання для обговорення:

1. Особливості та можливості психології.
2. Предмет, цілі і завдання сучасної психології.
3. Загальнопсихологічні категорії.
4. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, стани, властивості.

Практичне заняття 2

Тема. Принципи, методи та місце психології у структурі сучасних наук.

Мета: розкрити основні методологічні засади психології як науки

Питання для обговорення:

1. Методологічні принципи психології (за О.М.Ткаченком).
2. Універсальні та спеціальні методи психологічного дослідження.
3. Основні групи психологічних методів: не експериментальні та експериментальні.
4. Взаємозв'язок психології і сучасних наук.

Практичне заняття 3

Тема. Становлення психології як науки.

Мета: висвітлити динаміку розвитку психологічної науки.

Питання для обговорення:

1. Основні підходи до визначення історичних етапів розвитку психологічної науки.
2. Психологія як наука про душу, свідомість, поведінку, психіку.
3. Етапи історичного поступу психології: міфологічний, філософський, науковий.
4. Культурологічний підхід у тлумаченні історії психології В. А. Роменця.

Практичне заняття 4

Тема. Поняття про психіку.

Мета: розкрити структурні і динамічні особливості психічної організації людини і тварини.

Питання для обговорення:

1. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії.
2. Природа і механізми психічних явищ.
3. Поведінка як процес пристосування до умов зовнішнього середовища.
4. Свідомість як вищий рівень психічного відображення.
5. Основні функції психіки.

Практичне заняття 5

Тема. Психіка у філогенезі та історіогенезі: розвиток психіки тварин.

Мета: розкрити особливості філогенетичного та онтогенетичного розвитку психіки.

Питання для обговорення:

1. Розвиток психіки тварин.
2. Інстинктивна поведінка тварин і стадія елементарної поведінки.
3. Стадія навичок і предметного сприйняття, її основні особливості.
4. Стадія інтелектуальної поведінки, її основні особливості.

Практичне заняття 6

Тема. Походження і розвиток свідомості людини.

Мета: розкрити процесуально-динамічні особливості становлення свідомості людини.

Питання для обговорення:

1. Поняття про свідомість.

2. Культурно-історична концепція розвитку психіки людини.
3. Поняття про вищі психічні функції в концепції Л.С.Виготського.
4. Співвідношення психічних явищ і роботи мозку.
5. Теорія умовно-рефлекторного вчення І.П.Павлова.

Практичне заняття 7

Тема. Неусвідомлювані психічні процеси.

Мета: розкрити загальну характеристику проблеми неусвідомлюваних психічних явищ.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів.
2. Класифікація неусвідомлюваних процесів.
3. Концепція неусвідомлюваної установки Д. М. Узнадзе.
4. Дослідження неусвідомлюваних процесів З. Фрейдом.

Змістовий модуль 2. Сенсорно-перцептивна сфера особистості

Практичне заняття 8

Тема. Діяльність як основна форма активності

особистості. Мета: розкрити структурні і динамічні особливості діяльності.

Питання для обговорення:

1. Активність і діяльність. Структура діяльності.
2. Екстеріоризація та інтеріоризація дій як етапи розвитку та основна форма оволодіння діяльністю.
3. Поняття про навички, вміння, звички.
4. Основні види діяльності (ігрова, учбова, трудова) та їх порівняльна характеристика.

Практичне заняття 9

Тема. Спілкування як між'суб'єктні взаємини.

Мета: охарактеризувати види, функції, засоби, механізми спілкування.

Питання для обговорення:

1. Поняття про спілкування. Значення спілкування в розвитку особистості.
2. Вербальні та невербальні засоби спілкування.
3. Комунікативна, інтерактивна та перцептивна функції спілкування.
4. Рефлексія, ідентифікація, стереотипізація.
5. Сміслові бар'єри спілкування.

Практичне заняття 10

Тема. Відчуття як початкова ланка пізнавальних процесів.

Мета: розкрити види, функції, властивості, механізм функціонування відчуттів

Питання для обговорення:

1. Загальне поняття про відчуття.
2. Фізіологічні механізми відчуття.
3. Поняття про аналізатори. Рефлекторний характер аналізатора.
4. Види відчуттів.
5. Основні властивості і характеристики відчуттів.

Практичне заняття 11

Тема. Сприймання: види та властивості.

Мета: розкрити взаємозв'язок відчуття і сприйняття, охарактеризувати види, властивості, механізм функціонування сприймання.

Питання для обговорення:

1. Поняття про сприйняття.
2. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття.
3. Фізіологічні механізми сприйняття.
4. Основні властивості і види сприйняття.

Практичне заняття 12

Тема. Пам'ять: теорії і закономірності функціонування.

Мета: розкрити види, процеси, властивості, механізми пам'яті.

Питання для обговорення:

1. Пам'ять як психічний процес.
2. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення. Фізіологічні основи пам'яті.
3. Основні процеси і механізми пам'яті.
4. Основні види запам'ятовування.

Практичне заняття 13

Тема. Уява і творчість.

Мета: розкрити психологічні особливості процесу уяви.

Питання для обговорення:

1. Поняття про уяву, її види.
2. Феноменологія уяви, уява і творчість.
3. Мрія і практична діяльність.
4. Індивідуальні властивості уяви. Розвиток уяви.

Практичне заняття 14

Тема. Мислення та інтелект.

Мета: розкрити психологічні особливості функціонування мислення та інтелекту.

Питання для обговорення:

1. Поняття про мислення, його фізіологічні основи.
2. Форми мислення: поняття, судження та умовиводи.
3. Мисленнєві операції та їх характеристика.
4. Поняття про інтелект та основні підходи до його вивчення.

Практичне заняття 15

Тема. Увага як форма організації психічної діяльності.

Мета: розкрити психологічні особливості процесу уваги.

Питання для обговорення:

1. Увага як психічний феномен.
2. Основні характеристики уваги.
3. Класифікація теорій уваги.
4. Основні види уваги.

Змістовий модуль 3. Регулятивна та інструментальна функція психіки

Практичне заняття 16

Тема: Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток

Мета: розкрити ключові положення сучасної психології стосовно проблематики особистості.

Питання для обговорення:

1. Поняття про особистість в психології.
2. Основні теорії особистості.
3. Переконання та ідеали особистості.
4. Самооцінка та Я-концепція особистості.
5. Духовний потенціал особистості.

Практичне заняття 17

Тема. Поняття про волю і вольову поведінку.

Мета: розкрити психологічні особливості вольового процесу особистості.

Питання для обговорення:

1. Поняття про волю.
2. Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність.
3. Вольовий акт і його структура.
4. Вольові якості особистості та їх розвиток.

Практичне заняття 18

Тема. Емоції і почуття: їх роль в житті людини.

Мета: розкрити психологічні особливості емоцій і почуттів.

Питання для обговорення:

1. Поняття про емоційне реагування, його види.
2. Фізіологічні основи емоцій.
3. Роль емоцій в житті людини.
4. Загальне уявлення про почуття. Характеристика різних видів почуття.

Практичне заняття 19

Тема. Проблема типу темпераменту.

Мета: розглянути темперамент як інструментальну функцію психіки та характеристику індивіда з боку динамічних особливостей.

Питання для обговорення:

1. Поняття про темперамент.
2. Фізіологічні механізми темпераменту (гуморальна, конституційна та психофізіологічна теорії).
3. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика.
4. Основні властивості темпераменту: сенситивність, реактивність, активність, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія, емоційна збудливість.

Практичне заняття 20

Тема. Природа і сутність характеру.

Мета: здійснити системно-діяльнісний аналіз поняття «характер».

Питання для обговорення:

1. Поняття про характер, його природа і сутність.
2. Феноменологія і типологія характеру.
3. Зв'язок характеру і темпераменту.
4. Виховання характеру. Проблема національного характеру.

Практичне заняття 21

Тема. Задатки та здібності людини.

Мета: розглянути здібності як особливий вимір психіки, критерієм якого є ступінь успішності діяльності.

Питання для обговорення:

1. Поняття про здібності, їх психологічна природа.
2. Характеристика видів здібностей. Загальні та спеціальні здібності.
3. Природа обдарованості. Зв'язок задатків та здібностей.
4. Розвиток і застосування здібностей.

5. Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ)

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Загальна психологія» – це вид навчально-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. Мета: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

КПІЗ виконується студентом у формі «Портфоліо» підбору та складання власних структурно-логічних схем, таблиць, графіків, мислесхем, які відображають сутність теоретичних основ із загальної психології. Схеми необхідно розробити самостійно з кожної теми до практичного заняття. Для цього опрацьовується теоретичний лекційний матеріал, сучасні наукові літературні джерела, навчальні посібники з психології, довідково-енциклопедична література, публікації з проблем загальної психології у наукових журналах «Психологія і суспільство», «Габітус», «Психологія особистості», «Актуальні проблеми психології» та ін.

Відбір та структурування змісту для індивідуальної роботи відбувається за

принципами модульності (змістової завершеності частини навчальної дисципліни); системності; креативності (формування у студентів навичок вирішення практичних задач не лише на репродуктивному, адаптивному, а й частково-пошуковому та творчому рівнях складності); компенсаторності (розширення «фонових» знань за рахунок орієнтації студентів на самостійний пошук і систематизацію додаткової інформації, нарощення «ядра» набутих професійно значущих знань із метою забезпечення повноти їх актуалізації),

За бажанням студента зазначена індивідуальна робота може доповнюватися іншими формами її виконання:

1. Підготовка комплексної доповіді із сучасних проблем загальної психології.
2. Організація та проведення командних диспутів.
3. Складання глосарію категорій і понять із тематики загальної психології.
4. Складання бібліографії та анотацій із обраної тематики.
5. Моделювання різноманітних складних життєвих ситуацій та пропонування шляхів їх конструктивного вирішення засобами загальної психології.
6. Аналіз художнього фільму за психологічною тематикою.
7. Написання твору-роздуму на запропоновану викладачем тематику, участь в студентських конференціях (написання і публікація тез).

Студенти, які не виконали індивідуальну роботу або вона не захищена викладачем, до складання іспиту з курсу «Загальна психологія» не допускаються.

7. Тренінг з дисципліни

Тема: Розвиток комунікативних навичок фахівця соціальної сфери

Тренінг спрямований на вирішення наступних завдань:

- 1) сформувані у майбутніх фахівців чітке уявлення про професійне майбутнє, оптимізувати життєві плани студентів
- 2) відпрацювати навички встановлення контакту, налагодження взаємодії з клієнтами в різних ситуаціях
- 3) розширити можливості використання навичок вербальної та невербальної комунікації
- 4) сприяти усвідомленню студентами своїх особистісних особливостей і творчих можливостей, унікальності власної Я-концепції, та Я-концепції іншої людини.

Даний тренінг складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними інтерперсональними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання.

Структура тренінгу

Частина тренінгу	Завдання тренінгу	Вправи
Вступна	Створити сприятливий психологічний простір. Засвоїти правила роботи групи. Налагодження зворотного зв'язку «студент- група» і «група-студент».	Знайомство. Правила. Розминка. Очікування. Вправи на рефлексію.
Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблеми. Актуалізація проблеми та конкретних завдань для її вирішення. Надання інформації. Засвоєння знань. Формування умінь, навичок. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	Інтерактивні техніки. Вправи на оцінку групових процесів, стану групи.

Заключна	Підведення підсумків щодо процесу роботи. Оцінка отриманого досвіду. Налаштування учасників на атмосферу звичайного життя.	Вправи на рефлексію та відновлення сил учасників. Прощання.
-----------------	--	--

8. Самостійна робота студентів

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Загальна психологія» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацьованні сучасної навчальної і наукової фахової літератури.

№ п/п	Пропонована тематика
1	Предмет психології як науки, її завдання.
2	Принципи, методи та місце психології у структурі сучасних наук.
3	Становлення психології як науки.
4	Поняття про психіку.
5	Психіка у філогенезі та історіогенезі: розвиток психіки тварин.
6	Походження і розвиток свідомості людини.
7	Неусвідомлювані психічні процеси.
8	Діяльність як основна форма активності особистості. Поняття про особистість.
9	Спілкування як між'суб'єктні взаємини
10	Відчуття як початкова ланка пізнавальних процесів
11	Сприймання: види та властивості.
12	Пам'ять: теорії і закономірності функціонування.
13	Уява і творчість.
14	Мислення та інтелект
15	Увага як форма організації психічної діяльності
16	Особистість: загальна психологічна характеристика, структура, розвиток.
17	Поняття про волю і вольову поведінку.
18	Емоції і почуття: їх роль в житті людини.
19	Проблема типу темпераменту.
20	Природа і сутність характеру.
21	Задатки та здібності людини.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Загальна психологія» використовуються наступні засоби оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- підсумковий екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Загальна психологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час занять (9 тем по 3 бали + 3 бали = 30 балів). 2. Модульна робота – 70 балів.	1. Усне опитування під час занять (12 тем по 2 бали + 6 балів = 30 балів). 2. Письмова робота = 70 балів.	1. Написання КПЗ, яке включає: підбір та складання власних структурно-логічних схем, таблиць, графіків, мислесхем, анотацій із обраної тематики, оформлення роботизгідно вимог = 60 балів 2. Захист КПЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 40 балів. У підсумку 80 балів. 2. Розв'язання 10 тестів по 2 бали = 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-21
2	Проекційний екран	1-21
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	1-21
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-21
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	1-21
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-21
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-21
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-21
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-21

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бригадир М.Б., Бугерко Я.М., Ревасевич І.С. Загальна психологія. Збірник кейсів: навч.-метод.посіб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2017. 35 с.
2. Бугерко Я. Рефлексивний характер освітньої діяльності як ціннісний фактор професійного становлення сучасного фахівця. *Психологічний часопис*. 2022. Том 8. № 2. С. 39-54.
3. Бугерко Я. Психотехнологія духовно-морального розвитку особистості. *Габітус*. 2020. № 14. С.164-169.
4. Бугерко Я., Гірняк Г. Майбутнє психології: від природничої науки до сфери мислєдїяльностї. *Психологія і суспільство*. 2021. № 2. С. 192-203.
5. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. [для студ. вищ. навч. закл.] 3-тє вид. URL: http://document.kdu.edu.ua/info_zab/053_425.pdf
6. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія:Практикум: Навч. Посібник. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk685984.pdf>
7. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ : ЦНЛ, 2020. 388 с.
8. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Навч. посіб.Київ : «Університетська книга», 2018. 239 с.
9. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.<https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/pidruchnyk-2018-kolobych-R7.pdf>
10. Максименко С. Д. Загальна психологія : навчальний посібник. 3-тє вид., перероблене та доповнене. Київ : ЦУЛ, 2018. 272 с.
11. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: Навч.посібник. Київ : МАУП.URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/627/Maksimenko_S.D._Zagal'na_psihologiya.pdf
12. Методологія і психологія гуманітарного пізнання. До 25-річчя наукової школи професора А.В.Фурмана : колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019, 998 с.
13. НМК дисципліни Загальна психологія / Укладач Я.Бугерко. Тернопіль. Moodle ЗУНУ,2022.
14. Савчин М. В. Загальна психологія. ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
15. Фурман А.В. Категорійна матриця теоретичної психології. *Психологія і суспільство*.2020. № 2, С.13-51.
16. Valsiner Jaan. General human psychology. New York, NY, USA: Springer, 2021. 321 p.
17. Solms Mark. New project for a scientific psychology: Generalscheme. *Neuropsychanalysis*. 2020. 22.1-2. P. 5-35.
18. Spencer Herbert. *The principles of psychology*. Princeton University Press, 2021.
19. Von Bertalanffy Ludwig. General system theory and psychology. *Toward Unification in Psychology*. University of Toronto Press, 2019. P. 219-224.
20. Hollingworth, Harry Levi, and Albert Theodore Poffenberger. *Applied psychology*. D. Appleton, 2020.